

Передплата

на «РУСЛАНА» вносить:

в Австрії:

на цілий рік . . . . . 20 кор.
на пів року . . . . . 10 кор!
на чверть року . . . . . 5 кор.
на місяць . . . . . 170 кор.

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі число по 16 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові що дня тричі на тиждень і руский святік 5½ год. пополудни.

Редакция, адміністрация і експедиция «Руслана» під ч. 1. «Домбровского (Хорунщини) Експедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламці неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Гроза російсько-япанської війни.

(X) Від якогось часу знов не замовкають вісти про російсько-япанські зброєня. Особливо дописувателі англійських дневників звичають про нову мобілізацію, а деякі подають навіть, що Росія в своїх північних і центральних залагах мобілізує 128.000 для східної Азії. На тих вістях є стільки певного, що Росія свої східні полісти основно організує в військовим напрямі, а на воєнні підготовленя Япану відповідає такими самими розпорядками. З сего однак ще не конче мало би дійти до війни.

Можливу причину до війни добачають в поступованю Росії в Манджурії і в Корей, про що ми в маю писали. Росія вже в 1897. р. отворила собі дорогу до північної Манджурії сибірсько-манджурскою залізницею. В 1898. р. загорнула Росія частину півострова Ляотанг і тоді почала будувати центрально-манджурску залізницю та обсадила війском саму Манджурію наслідком боксерської ворохобні. Що тепер Росія не думає уступити з Манджурії на те, щоби там усадовили ся Япанці, се зовсім ясно. Ту причину до війни могли вистукати Япанці вже перед чотирма роками, а бодай по 8. цвітня с. р., коли Росія не лише не хотіла забрати звідтам війська відповідно договору з Китаєм, але навіть ще більше там війська наслала.

Правда, що в Япані відзивали ся тоді голоси за виповідженем війни, а недавно проф. Томіца заявив на недавних зборах япанських політиків, що перелюдненю Япану можна зарадити виселенем до Манджурії, наколиб там не осадовилась була Росія. Треба отже Росію звідтам виперти, а се можливе лише війною, до якої зовсім приготовлене і військо і фльота і війною одушевлені. Чим скорше до війни прийде, тим кориснійше се на его думку для Япану.

Ті япанські сторонництва, котрі не раді доводити до війни, бажають мирним способом се полагодити і спонукати Росію до виходу з Манджурії коштом Корей. Інші знов домагають ся, щоби, коли вже Росія не хоче уступати з Манджурії, також Япан вислав там свої війська і щоби сі обидві держави спільно обсадили Манджурію, як наприклад область Лім обсаджена спільно австрійськими і турецькими військами. Япанське правительство, здасть ся, зрезигнувало вже менше більше з Манджурії і Корей і вдоволяє ся лише тим, щоби при віднові торговельних договорів з Китаєм домагати ся уступок для Япану, передовсім відкриття нових пристаней в Манджурії.

З усього того бачимо, що в Япані все ще переважає мирний настрій. Особливо в найновіших часах, коли там прийшли до переконаня, що Англія мимо союзного договору з 30. січня 1903 на случай війни не помагала б Япанцям. Російський міністер війни Куропаткін, котрий недавно подорожував по Япані, причинив ся чимило

до охолоди воєнного одушевлення. Що-до уступленя Росії з Манджурії, появила ся недавно в часописи «Новый Край» чисто російська відповідь: «Длячого все говорять про евакуацію Манджурії — а ні слова не кажуть про уступленя Япанців з Корей?» Позаяк цар не хоче доводити до війни, то є надія, що справу дасть ся полагодити мирно і відвернути грозу війни, а бодай не так скоро ще дійде до війни.

Похорони Льва XIII.

Після тридневного виставленя тіла Св. Отця в базиліці св. Петра, де десятки тисяч побожного народа відвідувало его через три дні з ряду, відбули ся в суботу пополудни похорони. З каплиці Найсвятійших Тайн перенесено тіло на середину, а тимчасом головну наву церкви св. Петра освітлено о год. 7. тисячними електричними світлами. Кардинали зібрані в Capella del Coro увійшли процесіонально до церкви в товаристві папських достойників і швайцарської гвардії та устали ся по обох сторонах катафалку. Відтак зявила ся капітула зі сповідниками на чолі, тримаючи в руках запалені свічки і удала ся до закривтої каплиці Найсвятійших Тайн. Там декан покромив моцї і зайнтонував псалом «Miserere», який дальше відсїгивали сьпіваки.

Відтак похід упорядкував ся так: на переді ватиканська семинарія, ватиканська капітула, св. Колегія, за якою шляхоцка гвардия несла тіло Льва XIII, по обох боках поступали гвардисти і члени архибрацтв св. Михаїла в Боро. Похід закінчили папські достойники, почесні підкоморники і пралати та відділ налатної гвардії.

Похід увійшов до середної нави, обійшов папський вівтар і вступив до каплиці «del Coro». Відтак уставлено тіло папи лицем до вівтаря. Крати каплиці замкнено. Сьпіваки замовкли, а декани капітули покромив тіло сьвяченою водою. Відтак maior domus накрив лице білою воалькою, а церемоніальний префект прикрив тіло червоною китайкою з шовку.

Опісля гвардисти піднесли моцї з мар і уложили їх до домовини з кипарисового дерева, вибитої кармазиновим аксамітом. Заким замкнено домовину, гр. Печі. ки. Роспінтолї і гвардисти уцїлували столи Льва XIII. До домовини вложили три монетки з червоного шовку, в яких находять ся всі медалї: золоті, срібні і мідяні, які вибито підчас понтифікату Льва XIII, отже по 25 штук в кожій. Вложено також шклянну тубу в оловяній трубї, де містять ся пергамін з біографією папи і его похвалою. Серед головних молитв і плачу замкнено домовину і запечатано єї печатками кардинала камерленга, кард. Рамполї, архипресвитера базиліки і „maior dom-a“. Домовину вставлено до другої, оловяної, а єї віко залютовано герметично. На віку поміщено імя папи, день уродженя і смерти та час его понтифікату.

По півгодиннім відсалютованю трумни гвардистами і відчитаню протоколу про довершенє посмертних формальностей, вставлено домовину до третої з вязового дерева, на якої віку вималювано папський герб. По послїднім посьвяченю моцїв, винесено домовину з каплиці і принесено до нижи на ліво від „Capella del Coro“, понад

дверима, ведучими на хори. Там після традици ховають провізорично папів римських. В сїй нижї моцї Льва XIII остануть аж до часу, коли стане готовий памятник на его гробі, вказанім тестаментом. Домовину витягнуто шнурами аж до високости нижи, а відтак всунено єї туду. Під час того сьпіваки сьпівали „Benedictus Dominus Deus Israel“. Церемонія, в якій взяв участь величезний здвиг народа в середущій наві, скінчила ся о год. 9. вечером. На замуруваній нижї видїє мармурова плита з написом: Leo P. P. XIII.

Задля Наумовича.

Задля звісного апостата Наумовича завела ся полеміка між москвофілами а оо. Василиянами, з якої наводимо ось тут «Відповідь Руському Слову і Галичанинови» з Місіонаря, лист 7. за липень 1903.

Як собі пригадуєте — пише Місіонар — то ми на 176 сторони в тім 6-тім листі так писали: «Чи се правда, що Наумович вирік ся своєї св. віри руско-католицької? Чи се не правда, що він через те зломив присягу, яку складав раз, зіставив сьвященником, а другий раз, як зістав парохом; є він кривоприсяжником? Чи се не правда, що через те став зрадником Г. Н. Ісуса Христа і Его св. Церкви? Чи се не правда, що за те зістав виклятим з св. Церкви? Чи се не правда, що з виклятим не можна, нам вірним членам св. Церкви, мати нічо до діла, що не вольно нам его величати, его діла читати, его фотографії в хаті тримати? Чи се не правда? Скажи нам велебне Русское Слово, правда, чи ні?»

І видите, на се ні слова не відповіли. Чому? ще раз питаємо. Тому, що они сердешні самі дуже добре знають, що з Наумовичом так є, як ми тут пишемо. А перед цілим сьвітом инакше сказати, сказати, що то неправда, якось їм не уходить...

Видите, але уважайте.

Від чоґо є штука крутарска? Не мож правди сказати, то треба якось крутити, щоби, бори Боже, правда не вийшла на верх. Вийде правда, що Наумович зрадник, і признають папи від Руського Слова і Галичанина, що Наумович другий Юда, так нема їм що робити. Таж они розщобають ся за ним, величають его, а тут нараз треба би сказати: Слухайте, люди добрі, ми зле робили, що за ним розщобали ся, бо він по правді кажучи не є нічо ліпшого лицень зрадник, кривоприсяжник, самоубийник. Де мож їм до такого признатись? Та то всі читателі Руського Слова і Галичанина наплювали би тоді на них і сказали: Такі то ви правдомовні; ви нас баламутите і т. д.

Отже розумів ся до такого не хочесь їм признати. Таж то був би встид на цілий сьвіт; таж хоть бери, збрай мавате тай до Америки, бо й Москаль не приймив би їх за ту правду.

Знаю від сьвященника М. С., що як злощасний Наумович покинув нашу св. віру, він здибав ся з ним і каже: «Отче, шож Ви зробили, св. віру покинули? Покайте ся!» А Наумович на се: «Я знаю, щом зле зробив, але встидно ми тепер». І пішов потому до Москаля. Таке і з ними з тими папами — встидно їм признатись, що зле робили, вихваляючи Наумовича такого зрадника і т. д.

Та ба не досить, що встидно їм призна- тись до правди, але тут треба-б щось відпові- сти на наше слово. Та як? Та що?

Отже двіть на їх штуку. Самим не йде, бо годі брехати в живі очі, то пускають других, що тої річи так не розуміють.

Були Ви коли на виборах. Наші люди хотіли би свого посла вибрати, а противники сво- го. Але дивлять ся протавники, що годі їм буде правдою переперти свого, бо наших виборців є в трое більше. Що-ж їм робити? Га, що? Від чого штудерство. Беруть ся на способи. Треба наших людей розбити якось, стримати від голо- сованя тай вдасть ся штука, вийде їх посол. Але їм самим не йде то робити, їх могли би взяти до арешту, а як ні, то від хлопів готові обірвати і страху тай ветиду наїстись. Щож ро- блять? Є жиди, є жидівські водоноси, є деякі хру- ні, ними можна виручитись. Панови так не йде. влізти між людей і так ні сіло ні пало спалю- жити якого виборця, або зачати бійку між людь- ми, а жидови то що... Пан мусів би усправедли- витись, а жидови всьо вийде. Зачне бійку між людьми, наробить крику, що его бють, жандар- ми зявляють ся і возьмуть хлопів. І вже менше виборців і противники зискали. Чи справедливо? Та де, зовсім не справедливо! А за чьей голови? Жиди? Ні! Тих, що его підкупили. Отже ті, що підкупили, зискали, і їм нічо не стало ся, і жи- дови нічо, Тамтим нічо, бо они ніби невинні, а жидови нічо, бо то жид...

Чи так? Та так?

От видите, на таку щось подібну штуку беруть ся пани від Русского Слова і Галичани- на. Они нам не можуть сами написати, що Нау- мович не зрадник, не Юда, не кривоприсяжник, що не вмер не своєю смертю і т. д., бо они то знають, що так є. Як заперечали-б нам то всьо, то знають, що то була-б чиста брехня. Правду же нам признати, то знов для них не полатно. Щож роблять? А що? Таке, як ті противники з виборцями хлопами. Противники дурного жиди пхають на перед, а ті пани за такого жиди висувають на перед бідних наших людей. Гадають собі: Ми сами ві словом невід- повімо Місионареви ні в Рускїм Слові, ні в Га- личанині, а за нас най то зроблять чужі руки, най зроблять хлопи. Їм корона з голови не спа- де, що по дурному напишуть; їм і брехня не зашкодить, бо хлопови ніхто не подивує ся; кождий скаже, що не розуміють річи, не зна- ють, куди що йде. Най пишуть проти Місиона- ря, проти Василян, най обстають за Наумови- чом. — Їм то не зашкодить, а кирині нароблять. Божа справа упаде, але ми зискаємо. А як прий- шло би що до чого, то все скажемо, що ми ні

слова не написали, а лишень самі хлопи. Ну, а з хлопом така справа, як з тим жидом, що че- чез него зробили протавники вибори неспра- ведливі.

Таке бачите з тими панами від Русского Слова і Галичанина. Ти хлопе відповідай Мі- сионареви, ти відай ся, по дурному, як вмієш; та й бреш, а ми собі стоїмо з далека тай з го- тової муки хліб їмо.

Добра тобі штука! А так оно є; зовсім так. І справедливо то? Так як з тими противниками, що через жидів здобувають посольство.

Видите, видите, яка то огида!

А тепер послухайте, що ті бідні люди по- писали проти Місионаря. Насамперед в Рускїм Слові в 14 числі написало двоє людей. Один з Пукова Григорій Я. Яцков, а другий підписав ся, селянинъ изъ надъ Солокіи Ст. Вербовый. Далі в 134 числі Галичанина якийсь ніби з села, підписав ся Тр., а вкінци в 26 числі Русского Слова Іванъ Федоричка-Федорѳв.

(Дальше буде).

Помольогія.

(Наука про садовину).

Райтлінген, 24. липня 1903.

»Was Natur gegeben,
Soll die Kunst erheben,
Wissenschaft beleben.«

Так стоїть виписано на стіві викладової са- лі помольогічного Інстатута в Райтлінген. При- мінене сеї правди видко в цілій Віртембергїї. Віджаючи в границі того краю, з управи рілі зараз видко, що нарід ту працьовитий, що лю- бить природу, слідить жите і розвій поодиноких рослин, та що ту рільництво та садівництво сто- їть високо, бо всі гостинці і дороги обсажені деревами овочевими, а села і міста стоять мов би у вінку. Їдучи полем, а видячи гостинець чи- стий, рівний, з хідником по боках, а в декотрих місцях окружений стриженем живоплотом, а на поли красні розлогі дерева, угнаючи ся під тягаром овочів і винниці, здає ся, що перїздимо через якийсь парк.

Та се, як я довідав ся, не сталось відразу. Вже перед кількасот літами було ту садівництво головною галузею рільництва, а і нині горожа- нин сего краю не чує ся щасливим доти, доки не засадить поля деревами овочевими. А се пре- цінь має і суспільне значіне, бо сей чоловік, що так красний кусник ґрунту може назвати своїм, є о много щасливішим від того, що его не має.

Кому-ж завдячує Віртембергїя, що нині са-

дівництво ту стоїть так високо? — Князям, що заохочували нарід до сего, а найбільше князеви Каролеви Фридрихови (1737—1793), бо він видав декрет, приказуючий обсадити всі дороги дере- вами овочевими. Звиджучи околицю Штутгарту, видів я коло Кірхгайму між иншими величезни- ми деревами оріх волоский, котрого пень мав певно 2 м. обему, если не більше. Сей князь за- ложив у себе величезну як на тодішні часи шкільку дерев овочевих, бо займаючи 10 ha. З тої шкільки рік-річно роздавано тисячі деревець гро- мадам незаможним. В XIX століттю причинив ся найбільше король Вільгельм I. Віртемберский тим, що заложив школу садівничу, де селянські хлопці учили ся, як дерева садити, обтинати та доглядати. Ся школа виховала перших догля- дачів дерев овочевих. Такі доглядачі дерев при- дорожних є ще і нині і за свою роботу по- бірають денно 5—6 марок.

Розсадником садівництва в цілій Німеччинї став помольогічний Інститут, заложений д-ром Едв. Люкасом в р. 1860. Сей інститут є нині під управою совітника Фр. Люкаса і виховав много людей, що нині займають красні становиска, та причинили ся до подвигнення садівництва і ого- родництва як в Німеччинї так і поза єї грани- цями. До сеї пори було в інституті учеників і госпітантів 2.543. І були то люди різної наро- дности і віри. От пр. сего року на курсї літнім суть люди майже з цілого сьвіта. Є ту Фран- цузи 41, Італійці 2, Швайцари 3, Хорвати 2, Сло- винець 1, Мадяр 1, Американци 1, Москалів 3 (1 з Риги, а 2 з Одесси) і 2 Русини, — крім Нім- ців з різних кінців держави.

Інститут сей є в Райтлінген, давнійшій сто- лици краю, а нині головним місті шварцвальд- ского округу. Місто се числить 22.000 мешкан- ців. Лежить оно 380 м. високо понад морем у стіп гори Ахальм, 701 метрів високої, у стіп руїни колишнього замку, а над рікою Ехац, котрої води плывуть кількома улицями. Тому то се місто, помимо що є фабричне і промислове, бо майже в кождім домі є якась фабрика, є надзвичайно чисте. Підсонє є ту таке саме як у нас. Хотяй літо, здає ся менї, є у нас тепліше, бо приміром ту йно тепер дозрівають по- річки і агрест, а збіже то цілком зелене. В око- лици Райтлінген як і в цілій Віртембергїї є дуж- же багато дерев овочевих і винниць. При кон- скрипції в р. 1900 виносило число дерев ово- чевих (цілком здорових), на обшарі 19.500 км. який займає Віртембергїя, 8.400.000 штук. Тому, хто переїжджає через сей край на весні, коли все цвїте, той неможе нелюбувати ся тим ви- дом і пахощами. Але мешканці мають крім при- вности і користь, бо пр. минулого року зібра-

5

В. Вересаєв.

ЗАПИСКИ ЛІКАРЯ.

Переклала Маруся Полтавка.

II.

Предметом нашого студіюваня став живий терплячий чоловік. На сї терпіня тяжко було дивитись; але спершу ще важче було те, що іменно ті терпіня треба було студіювати. У хо- рого зі звихом плеча блуд серця. Хльорофор- мувати його не можна і звих вправляють без наркози; фельчери кріпко держать хорого; він веть ся і кричить з болю, а треба пильно вді- вляти ся в рухи професора, який вправляє звих; треба бути глухим на войки оперованого, не ба- чити тіла, що корчить ся від болю, треба дави- ти в собі жаль і зворушенє. З непривички було то дуже тяжко і увага постійно родвоювала ся: треба було переконувати себе, що се не мене болить, що я сам цілком здоровий, а болить кого иншого. Потюки крови при хірургїчних операцях, стогін положниць, судороги хорого на стовбняк, усе отсе з початку дуже впливало на нерви і спинало науку; до всього сього треба було привикнути.

Впрочім привичка ся виробляє ся швидко, ніж можна було-б думати, і я не знаю жадного випадку, щоб медик, який переміг препарованє трупів, покинув учитись медицини через те, що не був в силі привикнути до стонів і крови. Та й слава Богу, розумієть ся, бо така рівно- душність є не тільки доконечною, але просто

пожеланою; про се годі спорити. Але в сту- діюваню медицини на хорих є другий бік, без порівняня тяжчий і запутаний, з яким не так легко упоратись.

Ми вчимось на хорих; в тій цілі і приймають хорих у клініки; коли хто небудь з них не схо- че показуватись і давати себе оглядати студєн- там, того сейчас без усяких короводів видаля- ють з клініки. А про те-ж чи такі вже байдужні для хорого усї отсі оглядини і демонстрації?

Розумієть ся, що при сьому старають ся по зможі щадити хорих. Алеж все те не завсїгди можливе; доконечність зневолює переступати межу коли, прим. хорий слабий на незвичайну поучаючи недугу, або коли у клініці мало мате- риялу; а се останне лучасть ся не лише в невеликих університетских містах, але й у столичних. Так, н. пр., ось що дізнаємо ся з донесеня про- фесора Ейхвальда на конференцію медично-хі- рургїчної академії: „у 70-их роках перший тера- певтичний відділ клінічного шпиталю рівночасно достарчав материялу для студіюваня студєнтам 3-го курсу, 5 го і студюючим жінкам, що, розу- мієсь, було великим тягаром для хорих. Вони не лише жалували ся не один раз на сї вправи, приписуючи їм погіршенє свого здоровля, але навіть не рідко на підставі сього домагались, щоб їх виписано з клініки“.

Однак взагалі треба признати, що такі ви- падки є виїмками; авичайно при наукових огля- динах хорого, строго заховує ся правила, щоби оглядини не причиняли йому найменчої шкоди. Але річ тут не в самій тільки безпосередній шкоді. Передо мною являє ся наші темна ко- мната підчас вечірнього обходу; ми з стетоскопа-

ми (слухавками) у руках стоїмо довкола аси- стента, який демонструє нам на хором амфорич- ний віддах. Хорий, робітник з фабрики паперу — в останньому періоді сухіт; його молоде, стра- шенно схуділе лице злегка посинїло; він відди- хає швидко і поверховно; в очах його, виплених у стелю, зосереджена затаєнна мука.

— Коли ви притулите стетоскоп до грудий хорого — обясняє асистент — і рівночасно сту- кати мете біля нього ручкою молоточка по пле- симетрови, ви почуєте ясний, металічний, т. зв. «амфоричний» звук... Прошу, колего, — звертає ся він до студента, показуючи на хорого. — Ну, голубчику, повернись на бік!.. Підведись, сядь!..

І бючим в очі контрастом видає ся менї отсе самотне терпінє, яке служить предметом байдужних пояснєнь і вправ; як хто, а сам хо- рий відчуває сей контраст дуже сильно.

На тяжко-хорих, які саме найцікавіїші в науковому відношенню, всякі оглядини, підняті не в цілі лічення, роблять дуже пригноблюче вражінє. Як сильна в них відраза до оглядин такого рода, найкраще показує сей факт, що хоч трохи заможнійші люди, власне по отсій причинї, і не лягають у клініку, хоч в усїх ви- ших відношенях у клініці вони найдуть більше вигід, ніж де небудь инде. В 1878 році при ме- дично-хірургїчній Академії основано комісію для придбаня засобів в цілі побільшеня шпитально- го материялу у клінічному шпиталі. Комісія предложила побільшити у шпиталі число без- платних місць: «заведене платних місць — зая- вила вона — непрактичне, бо люди заможні не йдуть у клініки, побоюючись, що оглядини і вправи студєнтів [будуть їх непокоїти]. В 1880

ли 3,700,000 подвійних сотнарів самих яблук і грушок, а що ту ціна одного сотнара була між 4-16 марок а 12-15 марок, то представляє се красний гріш около 30 мільонів марок.

(Дальше буде).

Н О В И Н К И.

— **Календар.** Ві вторник: руско-кат. Володимира кн. руск.; рим.-кат. Інокентія папи. — В середу: руско-кат. Атиногена; рим.-кат. Марти діви.

— **Торжественне поминальне богослуження** за упокій душі бл. п. Сьв. Отця Льва XIII відбуде ся в середу дня 29. с. м. о 8. год. рано в парохіяльній церкві св. ВМ. Параскеві у Львові. Сьпівати буде мішаний хор сьпіваків-аматорів жовківського передмістя.

— **В церкві св. Юрія** відправив вчора С. Е. Митрополит Шептицький торжественну Службу Божу на інтенцію щасливого вибору нового папи. По богослуженню мав Владика проповідь до зібраних вірних.

— **Отверте письмо до Високої ц. к. Ради шкільної красвої у Львові:**

Місточко Соколівка, повіту золочівського, старає ся вже довгий час о усунення аномалії в місцевій школі, в котрій діти змушені учати ся в викладовім язичі польським, хоча населення місточка є майже чисто руске, а так само діти, що до місцевої школи ходять, лише рускою бесідою говорять. На доказ сего подаємо чисельний виказ дїтий що-до народности — з трох послїдних лїт:

в році шк.	обр. лат.	обр. руск.	жидів	разом
1901	15	127	1	143
1902	12	151	40	203
1903	16	202	38	256

Хоча би навіть прийняти, що діти латинського обряду є Поляками, то всеж їх є всего 5%, а річ понятна, що они инакше не говорять, лише по руски. Кождий, хто пригляне ся сему виказови, не може від нас вимагати, щоби ми байдушно дивили ся, як діти наші мусять мучити ся наукою в чужій мові — і ми хоч не вчені, знаємо, що з такої науки не великий хосен, бо більше научили би ся діти, коли би їх вчено на рідній мові.

Зрозуміла се наша Рада громадска і одногласно ухвалила ввести в нашій школі руский язик викладовий і переслала ту ухвалу з відповідним прошенем в січні 1902. р. Високій ц. к. Раді шкільній красвої. Коли однак більше як пів року минуло, а відповіді на се прошеня не було, Рада громадска ухвалила ще раз введене руского язика викладового і внесла друге прошеня разом зі сею ухвалою, не довіряючи почасти (!), через вибрану зпоміж себе депутацію, котра в половині вересня 1902 се прошеня в ц. к.

році конференція просила знов о побільшене числа безплатних горожанських місць, покликуючись на те, що «платні місця майже цілий рік пусті».

Розумієсь, що безплатні місця не будуть ніколи пусті, про се вже подбає всемогуча цариця-нужда... Кажуть: хорому усі отсі оглядини і вправи може і неприємні, але за те він дармо лічить ся у клініці і користуєсь взірцевим доглядом. Се правда: але заможні люди користують ся взірцевим доглядом без того, і в мене нераз повставало питанє, що стало би ся з медичною школою, колиб усі люди були заможними. Мабуть би їй скрутно прийшлось; принайменше вже й тепер можна помічати проби охоронення хорих від оглядин для наукової ціли. Так, нпр. в 1893 р. в Берліні робітницькі каси застрайкували проти шпиталю Charité; в числі жадань, поставлених страйкуючими, було таке: «хорі повинні мати повну свободу згоджуватись, або не згоджуватись на користуванє ними для ціли викладу». Колиб хорі скрізь мали таку свободу, то багато а багато з них відповіло-б нам: дайте мені спокій. Я не розумію, що наука потребує сього, але для мене се за тяжко і мені не до науки.

Але ось хорий вмирає. Тиж самі правила, які вимагають від хорих, щоби вони без пручання давали себе оглядати студентам, наказують також обовязково, розбирати трупа кожного, хто вмер в університетськїм шпиталі.

(Дальше буде.)

Раді шкільній красвої не застаючи Високоповажаного Пана Віцепрезидента, на руки одного з ВП. Панів Радників зложила.

Понеже вже рік від внесеня нашого другого поданя минає і ми жадної відповіді не маємо, а зближає ся новий рік шкільний, а ми раді, щоби діти наші не були приволовані учати ся в язичі, котрого ні дома ні на улиці не чують і котрого не розуміють, проте звертаємо ся тим письмом до Високої ц. к. Ради шкільної красвої з уклїнною просьбою о відповідні зарядженя.

Просимо також не брати нам сеї форми нашої просьби за злу, бо сумніваючи ся чи наші просьби дістають ся до властивих рук, думаємо, що чейже се публично наше письмо не остане без відповіді.

В Соколівці, дня 23. липня 1903.

Громадяни місточка Соколівки: *Василь Гюот, Фтеодр Колотка, Василь Сірий Дацко, Іван Козловський, Стіпан Козловський, Микита Кузюк, Яким Якимец, Микола Андручов, Jan Zrobek, Іван Зробек стр, Oleksa Fedok, Василь Леско, Kyrylo Lewko, Данило Збанов, Jan Szach ml., Tychowski Dmyter, Kosé Lech, Andrej Kuzjuk, Oleksa Lewko, Гриць Леско, Михайль Збанок, Іван Гриценка.*

— **Похорони пок. Корн. Устияновича** відбули ся — як доносять до «Діла» — дня 23. с. м. в Довгим, дрогобицького повіту. На похорони прибуло багато народу так з селянства як і інтелігенції, між котрою було 11 священників, навіть з подальших сторін. Похорони почали ся парастасом, а потім відправили оо. Данилович, Мацюрак і Ших сьпівану Службу Божу. По Службі промовив о. декан Юхнович з Корчина до зібраних, нятякаючи на заслуги, які Покійник положив для добра Руси-України. Покійник все гордий був з того, що він говорить мовою, якою навчила єго мати Русинка; він то вступав всюди й все з своєю народністю, а поемами і піснями, а ще більше малярством показав, що він щиро і палко, як може ніхто другий, любив свою вітчизну, єї красу природи та єї нарід. Покійник був також доброго серця: він то помагав своїми грішми усім, кому міг. — Прикінці промови подякував о. Юхнович в імені Покійника усім, що прийшли з близька і з далека, аби віддати послїдну прислугу для Него. На гробі прощав Покійника учени: Любомир Данилович в імені руско-української гімназійної молодіжї, підносячи ідеали та змаганя Покійника для добра Руси-України та дякуючи єму за се, що вказав дорогу, якою повинна поступати уся українсько-руська молодіж і суспільність. Похоронний обряд закінчив о. Устиянович з Головецька, дякуючи зібраним за прибутє, а священникам і сьпівакам за так щире і безінтересовне відправленє сего сумного обряду. Годить ся піднести, що прибуло багало народу мимо несприятливої погоди і дощу. Честь єму за се, що вмів в той спосіб почитати Покійника, котрий поніс для него тільки праці і жертв.

— **«Лемківський Банк».** Перші загальні збори сеї нової народної інституції, основаної в Новім Санчи заходом пос. Василя Яворського, відбулись дня 28. с. м. о 3. год. пополудни. Новій інституції «Щастє Боже» гарно розвиватись.

— **Личні вісти.** Міністер рільництва Джіованелі звидів в суботу рільничу академію в Дублянах і виїхав в неділю рано до Відня. — Міністер Пентак прибув на кілька днів до Львова.

— **Похорони кн. Адама Сапіги** відбули ся в суботу в Красчині. На похорони прибули численні депутації товариств і представителі властей: міністер др. Пентак, намісник гр. Андрій Потоцький, красвий маршалок гр. Станіслав Бадені, гр. Казимир Бадені і ин. З духовенства приїхали: С. Е. Митрополит Шептицький, Преосьв. Епископ Чехович, архієпископ Гринецький, епископи Фішер і Пельчар і ин.

— **Град в Стрийщині** навістив дня 21. с. м. громади Угелма, Дідушиці великі і мали, Соколів, Лани соколівські, Сихів, Валичі і Сулятичі. Град почав падати о год. 1½ пополудни. Через п'ять минут сипало сухим градом, почім через яких 20 минут падав град з дощем. Зерна граду доходили навіть величини курячих яєць. Навіщені градом поля представляють сумний вид. Все збіже витолочене так, що навіть не пізнати, де яке збіже росло. Між населенем крайна розпука, бо голод неминучий.

З Коломиї доносять, що там дня 21. с. м. о 6. год. вечером почав падати дощ з градом і вробив багато шкоди на полях і в огородах. Притім звіяла ся над містом страшна буря і поломилла дерева, плоти і паркани. З церкви і кількох каменяць буря виривала цегли з мурів і порозривала бляшані дахи. Підчас дощу і граду в сусіднім селі Воскресінцях грім запалив хату і знищив єї до тла. Другий грім ударив в дерево в самім ринку в Коломиї.

З доносень про гради, які лютували дня 21. с. м., можна вносити, що того дня пополудни одна градова хмара тягнула з заходу здовж Підгір'я через повіти: Стрий, Долину, Станіславів, Коломию, Снятин на Буковину, а друга хмара через Стрий, Рогатин, Бережати, Підгайці,

Теребовля, Тернопіль, Збараж, Підволочиска. Зі всіх вчислених ту повітів повідомлено Краківське товариство обезпеченя про величезні шкоди на полях. До суботи зголошено 855 шкід заподїяних градом. Сі всі шкоди се переважно на панських ланах, бо наш селянин мєло коли обезпечєє збіже на пни.

— **Огні.** В Бабичах над Сяном згоріло дня 19. с. м. 12 селянських загород, вартости 9.000 К. — В Мечищові, бережанського повіта, знищив огонь дня 16. с. м. сім господарств. Шкода виносить 20.480 К.

— **Шкільний інспектор—дефрандант.** Крали директори банків, почовці, вїйти, а в їх слїди пїйшов шкільний інспектор-мазур з Хжанова, як сьвідчить стежний лист, одержаний львівською поліцією: «Ян Бероньскі, шкільний інспектор, лїт понад (?) 50, високий, грубий, червоनावий блондин, черти грубі, очі темні, запалі, носить цвікер, — утік, сироневіривши кілька тисячів корон».

— **Памятник Льва XIII.** В Римі утворив ся комітет, який має вїзвати весь католицький сьвіт до складок на величавий пам'ятник папи Льва XIII, що має стати на горі Капрес коло Карпінето.

— **Завіщанє Льва XIII.** Колегію кардиналів повідомлено, що папа Лев XIII записав між иншим 50.000 фр. для убогих міста Риму, 30.000 фр. для убогих в Перужії, а 10.000 фр. для убогих в Карпінето.

— **Затвердженє виборів.** Цїсар затвердив вибір Казимира Трачевського, державця дїбр Гиновиці, на маршалка, а о. Теодора Кордуби, руско-кат. пароха в Бережанах, на заступника маршалка повітової ради в Бережанах. — Дальше затвердив вибір Адама Туліго, властителя дїбр в Рипневі, на маршалка, а о. Михайла Цегельського, руско-кат. пароха в Камінці струм., на заступника маршалка повітової ради в Камінці струмилівій.

— **Великі маневри кавалерії** в Галичині, як пише Fremdenblatt, відбудуть ся в часі від 10 до 16. вересня с. р. під проводом команданта XI корпусу ген. Фідлера. В маневрах возьмуть участь дивізія кавалерії: ярославська, львівська і станиславська, а в перших п'ятьох днях також 47. і 48. бригади піхоти з Перемишля. — Для галицьких корпусів установлено отсю програму маневрів: X корпус (перемиский), 2 дивізія піхоти з 45. дивізією красвої оборони до 5. вересня включно під Марковою-Канчугою. — XI корпус (львівський), 11. і 13. дивізія до дня 5. вересня включно, послїдні дні межі Гологороми-Золочевом а Нараєвом. — I корпус (краківський), 5. і 12. див. до 5. вересня, послїдні дні між Цїшином а Устроном на Шлезку.

— **Хлїборобські страйки.** З Бучача доносять до Slow-a Polsk-ого, що в Жизномирі увязнено дня 24. с. м. Семена Вітика, редактора соціалїстичної «Волі», за страйкову агітацію. Арештованого замкнено в слїдчій в'язниці в Бучачі.

— **Австрійські державні залїзничі** мали в місяці червни с. р. 20,125,300 К праходу, з чого припадає 6,397,100 К за перевіз 4,622,109 осіб, а 13,728,200 К за перевіз 2,766,100 тон тягарів. На галицьких залїзницях перевезено в червни 889,600 подорожних за 1,641,000 К і 610,200 тон тягару за 3,972,000 К. В порівнаню з червнем минулого р. був в червни с. р. прихід більший о 413,956 К в особовім і 114,075 К в тягаровім руху. На галицьких шляхах був рух тягаровий збільшений і виказував 130,708 К більше чим в червни м. р., за те на західних залїзницях прихід був менший о 244,783 К як в червни минулого року. — Від 1. січня до 30. червня с. р. було на австр. державних залїзницях 29,298,900 К приходу в особовім руху, а 83,392,000 К в тягаровім руху; — разом 112,690,900 К.

— **Уголь на Волини.** Газета «Волинь» доносить, що в місцевости Велика Козара коло Романова в новгородско-волинськїм повіті найдено в глибині 13 сажнів багаті поклади рудого угля. Верста угля має бути груба на 4 сажні.

— **Дрібні вісти.** Доновняючий вибір соймового посла з більшої власности бережанського округа розписано на день 17. вересня с. р. — Радник намісництва п. Баньковский перевіз дня 21—23 с. м. люстрацію староства в Турці. — Винчане п. Якова Павлюка, урядника тов-а «Дністер», з п-ною Брониславою Ангелою Соцкою, відбуде ся дня 28. с. м. о 7½ год. веч. в церкві Успенія Пр. Богородиці у Львові.

РОДИМЦІ! Приготовляйте діти до вступних іспитів до шкіл середних!

Посмертні оповістки.

— **О. Савин Теодорович**, парох Ракова, перемиского деканата, львівської аєпархії, упокоїв ся по довгій і тяжкій недужі у Відні, де піддав ся небезпечній операції, дня 19. с. м. в 54. році житя, а в 30. р. сьвященства. Покійник належав до надавичайно діяльних патріотичних оди-

ниць. Ще будучи парохом в Синевідську вишнім, розвивав національний рух в Стрийщині і його стараннями засновано політичне тов-о «Підгірська Рада», якої він був першим головою аж до 1892 р. Обнявши опісля парохію в Ракові, Покійник поступав даліше витиченою дорогою. Смерть Покійника викликала отже щирий жаль між его парохіянами і всіма тими, що его знали з широкі і невипучої праці на народній ниві. В. е. п.!

Наука, штука, література.

— **Місіонар.** Лист 7. за липень 1903 містить: Віра наших предків. — Катехизм. — Будьте милосерні. — Дивні дороги Божого провидіння. — Три дні в Римі. — Два сусіди. — Посвячене для загального добра. — Св. Кирило і Методій — і богало дрібних інтересних а поучаючих заміток. — На окладниках напечатано: Відповідь «Руському Слову» і «Галичанини».

Малій Місіонарчик містить займаючі оповідання для дітей.

— Наш земляк п. Алекс. Мишуґа виступає тепер в петербургській опері і оноді сьпівав по російська партію Йонтка в «Гальці».

Телеграми

з дня 27. липня.

Відень. Нині рано відбуло ся поминальне богослуженє за упокій душі папи Льва XIII, відправлене для військової залоги. На богослуженю були присутні також міністер війни і командант корпусу.

Відень. Спільним міністром скарбу і завідателем Босни і Герцеговини за місце бл. п. Каляя, став іменованій бар. Стефа Буріза, дотеперішній посол австро-угорський приатинським дворі.

Женева. В суботу відбуло ся в Веєр вінчанє б. архики. Леопольда Вельфлінґа з Вильгельминою Адамовичівною. Після місцевого звичаю вперед відбув ся цивільний слюб в меровстві, а опісля церковний в місцевій церкві.

Відень. Вчора були ту збори соціялістів. Ухвалено резолюції за безпосередним, загальним і тайним голосованем при виборах. По зборах прийшло до демонстрацій, при яких поліція уявила 11 осіб.

Царгород. На шинах залізниці Кулелюї-Додеаґач найдено вчора два динамітові патрони.

Конкурс.

«Русько-українська повітова Бурса в Бродях» дасть в шк. р. 1903/4 поміщенє і наукову поміч 15 ученикам брідської гімназії. Подана, які належить присилати до дня 10. серпня на руки члена Виділу о. сов. Анатоля Доліньського, рус. пароха в Бродях, мають бути заосмотрені: 1) останнім шкільним сьвідомством примірних обичаїв і добрих поступів в науці; 2) сьвідомством убожества, если петент не в силі складати повної місячної оплати 30 К, а просить о знизженє, котре однак не може бути низше як 12 К місячно; 3) письменним зобовязанем батька чи опікуна, що оплату, до якої сам зобовязуєть ся, буде складати все точно; 4) заявою батька чи опікуна, що на случай првнятя петента до бурси стане членом єї, складаючи раз 5 К вишесового і по 50 сотиків місячно.

Відповіді, на які при поданю треба долучити почтовий значок за 45 сот., одержать петенти до 25. серпня. Првняті зголосять ся в домі бурси в перших трех днях вересня і викажуть ся потрібною постелею (ліжка, сінник, подушка, 3 пошевки, 3 простирала, ковч) та білем (з кожного по 3 штуки).

За Виділ Товариства «Русько-українська повітова Бурса в Бродях».

Др. В. Шурач.

Северин Лещицький.

голова.

секретар.

Конкурс.

Виділ філії Руського Товариства педагогічного в Станиславові подає до відомости, що з днем 1. вересня 1903 знайде поміщенє в бурсі філії 40 учеників шкіль середних і народних.

Питомець дістане в бурсі мешканє, опал поживу, сьвітло і належний дозір; натемість му

сять мати власне відповідне біле, обуву, одежу і постіль.

Місячна оплата виносить 16 до 20 К; крім сего належить з гори оплатити 1 К на пранє і 2 К на инвентар.

Отець (мати) або опікун питомця мусять бути членом Товариства педагогічного.

До подань, котрі належить вносити найдаліше до 15. серпня н. с. на руки голови, професора Рибчука (гімназья), треба долучити сьвідомство шкільне, хрещеня і убожества, декларацію що-до точности оплати і картку кореспонденційну на відповідь.

Станиславів 17. липня 1903.

Від виділу філії Руського Товариства педагогічного в Станиславові,

Прокім Рибчук,

голова.

о. Яр. Бородайкевич,

секретар.

Зарваницю

поему Василя Щурата можна замовляти лише в Станиславівській книгарні у Львові.

ул. Руска ч. 3. Ціна з поштовою оплатою 25 сот

Тополя

Т. ШЕВЧЕНКА.

1(38—40)

Серия переписних листів (8 штук) з гарними ілюстраціями (чорними і кольорованими) до Шевченкової балади «Тополя» вишла пакладом С. Гальберґа в Бучачі. Набувати можна серіями і поодинокю у наклады та у всіх більших книгарнях і торговлях. Ціни низькі.

„Тревоги автора і видавника“

(гумористична подія з натури)

О. Я. Кониського

можна набувати в Адміністрації «Руслана» та в обох руських книгарнях у Львові.

Ціна примірника на веліновім папері виносить всего 30 сот. (з поштовою пересилкою 35 сот.).

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

ДИМ „ПРОСВІТИ“

Львів РИНОК Ч. 10.

одинокє руске товариство асекураційне, заснованє в 1892. р.

обезпечая будинки, движимости, збіжє і пашу против шкід огневих, побирає умірквану оплату премій, а чистий зиск т. є надвишкю з оплат розділяє межі членів яко звороті; в послідних трех літах виносив зворот 8%.

ДНІСТЕР виплачує шкоди дуже скоро а оцінку шкід переводить разом з делегатом і місцевими членами. За 10 літ виплатив 6.064 відшкодовань в сумі 3,187.258 К.

ДНІСТРА поліси првймають при позичках Банк красвий і каси ошадности.

ДНІСТЕР посередничить при обезпеченях на житє в краківським Товаристві, відступає часть провізії з таких обезпечень на рускі добродійні ціли; длитого на житє треба обезпечати ся тільки через «Дністер».

ДНІСТРА фонди виносять з кінцем 1902. р. 838.364 К і всі уміщені в цїнних паперах пупілярних.

ДНІСТЕР уділяє агенції селянам особливо там, де еще не роблять дотеперішні агенти.

ДНІСТРА агенти заробили вже 432 тисячів корон провізії.

Розклад поїздів заліничих обовязуючий від 1-го мая 1903.

(Приїзд і відїзд поданий після часу середно-европейского).

Поїзд		до Львова		Поїзд		зі Львова	
посп.	особ.			посп.	особ.		
приходить о годині				відходить о годині			
8:10	з Кракова, Берлина, Варшави, Відня	6:22	до Сучави, Жидачева, Кересмезе, Потутор				
8:20	з Чернівців (Галацу), Чорткова, Делятина	6:30	до Підволочиск (Київ) Бродів дв. головний				
8:50	з Брухович, щод. від 15. мая до 13. вер. вк.	6:43	„ „ „ „ дв. Підзамче				
7:35	з Самбора (по отвореню вел. Львів-Самбір)	6:45	до Лавочного (Пешту) Борислава, Дрогобича				
7:40	з Янова	8:25	8:35	до Кракова (Відня, Праги), Берлина			
7:55	з Підволочиск, Бродів на дв. Підзамче	2:50	9:05	до Лавочного, Хирова, Калуша			
7:55	на дв. головний	9:15	до Янова				
7:45	з Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова	9:25	до Самбора, Хирова (по отвор. шляху)				
8:10	з Станиславова (від 1. мая до 30 вер. вкл.)	9:40	до Белзця, Сокала, Любачова				
8:15	з Сокала, Рави рускої	10:35	до Чернівців, Потутор, Делятина				
1:30	з Кракова, Відня, Праги, Берлина	10:57	до Тернополя, Потутор, дв. Піда.				
8:55	з Янова, Любачова	10:40	„ „ „ „ дв. гол.				
10:25	з Станиславова (Кересмезе, Потутор)	1:14	до Янова від 17. мая до 13. вер. в нед. і сьв.				
11:15	з Лавочного, Калуша, Хирова, Борислава	1:55	до Пустомит 1. черв. до 13. вер. в нед. і сьв.				
1:10	з Янова	2:10	до Брухович від 17. мая до 13. вересня				
1:25	з Підволочиск, Копичиний на дв. Піда.		в неділі і сьвята				
2:15	на дв. голов.	3:05	до Стрия, Сколього від 1. мая до 30. вер.				
2:30	з Брухович (15. мая до 13. вер. в нед. і сьв.)	3:15	до Янова щоденно від 1. мая до 30. вер.				
4:35	з Стрия, Самбора, Сколього (1/5—30/9)	3:25	до Ришева, Любачова				
5:06	з Підволочиск (Київ), Бродів на дв. Піда.	3:30	до Брухович щод. від 1. мая до 15. вер.				
5:20	„ „ „ „ на дв. голов.	3:40	до Самбора, Хирова (по отвор. шляху)				
1:40	5:43	з Чернівців, Іцкан					
	5:50	з Кракова, Відня, Праги, Берлина					
	5:55	з Белзця, Сокала, Любачова					
Ніч							
12:20	8:04	з Брухович (17. мая до 15. вер. в нед. і сьв.)	12:45	6:05	до Станиславова, Жидачева		
	8:25	з Брухович (15. мая до 15. вер. в нед. і сьв.)	6:15	до Кракова, Відня, Берлина, Варшави			
	9:12	з Брухович (від 1. мая до 13. вер. в нед. і сьв.)	6:30	до Янова від 17. мая до 13. вер. будєн. д. и			
	9:20	з Чернівців, Букарешту		авід 1/2 до 1/2 і від 1/2 до 3/4, 1904. щоденно			
	9:25	з Янова (від 1. мая до 30. вер. в нед. і сьв.)	6:40	до Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова			
8:40	9:50	з Кракова, Відня, Берлина) Ясла, Риманова	7:10	до Сокала і Рави рускої			
2:31	10:00	з Самбора, Янока (по отвор. шляху Львів-Самбір)	7:20	до Черемшля від 1. мая до 31. жовтня			
	10:07	з Янова (від 1. мая до 15. вер. в нед. і сьв.)	8:14	до Брухович (17. мая до 13. вер. в нед. і сьв.)			
	10:02	з Підволочиск (Київ) Бродів на дв. Піда.	9:00	до Підволочиск, Бродів гол. дворець			
	10:20	„ „ „ „ на дв. голов.	9:20	„ „ „ „ дв. Підзамче			
	10:40	з Лавочного (Пешту), Хирова, Калуша	9:55	до Янова від 17. мая до 13. вер. в нед. і сьв.			
	3:09	з Тернополя, Грималова на дв. Підзамче	10:42	до Іцкан, Чорткова			
	3:30	„ „ „ „ на дворець головний	10:50	до Кракова, Відня, Варшави, Праги			
			11:00	до Підволочиск, Бродів дв. головний			
			11:24	„ „ „ „ дв. Підзамче			
			4:10	до Кракова, Відня, Праги, Самбора			
			5:50	до Брухович від 17. мая до 13. вер. щод.			

ЗАМІТКА: Пора нічна числить ся від 6. години вечером до 5. години 59 минут рано.

Час середно европейскій рїснить ся від часу львівського о 36 минут, а іменно 12 год. часу середно-европейского = 12, год. 36 мин. часу львівського. — Бюро інформаційне ц. к. заліничих державних (ул. Красічких ч. 5.) уділяє поясненє в справах заліничих, продає білєти всякого рода і розклади т. д.